

แนะนำหนังสือกฎหมาย : Law Book Recommendation

คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 Explanation of the Criminal Law R.S. 127

วिवรรณ ดำรงค์กุลนันท์^{*}
Wiwat Damrongkulnan

บทคัดย่อ

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นกฎหมายที่มีมาตรการบังคับในลักษณะอันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชีวิตโดยปกติสุขของผู้กระทำความผิด สำหรับกฎหมายอาญาหลักของประเทศไทยปัจจุบันก็คือ “ประมวลกฎหมายอาญา” ซึ่งได้สืบทอดหลักการส่วนใหญ่มาจาก “กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127” ดังนั้น การศึกษาประมวลกฎหมายอาญาให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจึงจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ควบคู่กันไปด้วย บทความเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้เขียนแนะนำหนังสือที่เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย เรื่อง “คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127” ฉบับล่าสุด ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์วิญญูชน โดยข้าพเจ้าผู้แนะนำได้นำเสนอให้เห็นถึงความหมายของกฎหมายอาญา ความสำคัญของการศึกษากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ตลอดจนเนื้อหาหลักและจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้

คำสำคัญ: กฎหมายอาญา, กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, ประมวลกฎหมายอาญา

Abstract

Criminal law is very important area of law since it has mandatory measures in a way that restricts the right and freedom of an offender. The major source of the Thai Criminal Law is the “Penal Code”, which most

^{*} น.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, น.ม. (กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา วิทยานิพนธ์ดีมาก) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อาจารย์ประจำสาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, คอลัมนิสต์ นิตยสารชีวา (Chiva Magazine) ประจำคอลัมน์กฎหมาย พ.ศ. 2560, กองบรรณาธิการหนังสือที่ระลึกครบรอบการก่อตั้ง 15 ปี สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ. 2561, บรรณาธิการหนังสือรพีพัฒน์คดี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประจำปี พ.ศ. 2561, บรรณาธิการวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประจำปี พ.ศ. 2561

principles are inherited from the “Criminal Law R.S. 127”. Therefore, study of the Penal Code and the Criminal Law R.S. 127 are simultaneously required for a deep understanding in criminal law. In this article, I have recommended a book written by Professor Dr.Yud Sang-uthai, “Explanation of the Criminal Law R.S. 127”, published by Winyuchon. The recommender has presented the meaning of criminal law, the importance of the study of the Criminal Law R.S. 127, as well as the main contents and features of this book.

Keywords: Criminal law, the Criminal Law R.S. 127, the Penal Code

“กฎหมายอาญา” คือกฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดแล้วเป็นความผิด และมีการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ในกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นกฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือบังคับให้มีการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ¹

เมื่อถือตามความหมายที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว กฎหมายอาญาในประเทศไทยจึงมีอยู่ด้วยกันมากมายหลายฉบับ เป็นต้นว่า พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมไปถึงจนถึงพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญา ฯลฯ แต่ฉบับที่

¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: พลสยาม พรินติ้ง, 2551), หน้า 1.

อนึ่ง นอกจาก “โทษ” แล้ว “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” และ “มาตรการบังคับทางอาญาอย่างอื่น” ก็อยู่ในความหมายของคำว่า “กฎหมายอาญา” ด้วยเช่นกัน รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดดูเรื่องเดียวกัน และ คณพล จันทน์หอม, รากฐานกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2558), หน้า 51-53.

ถือว่าเป็นกฎหมายอาญาหลักของประเทศไทยนั้น ก็คงจะหนีไม่พ้น “ประมวลกฎหมายอาญา” นั่นเอง²

ประมวลกฎหมายอาญาได้รับการบัญญัติให้เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมาตรา 3³ ของพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499⁴ ทั้งนี้ มาตรา 4⁵ ของกฎหมายฉบับเดียวกันนี้เอง ก็ได้บัญญัติให้ยกเลิก “กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127” เมื่อประมวลกฎหมายอาญาเริ่มมีผลใช้บังคับแล้ว

แม้ว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จะได้ถูกยกเลิกไปแล้ว แต่เมื่อนำบทบัญญัติมาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญาแล้วก็จะพบว่า หลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ที่ได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นั้น ยังคงสืบทอดมายังประมวลกฎหมายอาญาอยู่ แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาจะได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมมาหลายครั้งแล้วก็ตาม แต่หลักการเดิมก็ยังคงดำรงอยู่⁶ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาประมวลกฎหมายอาญาให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ควบคู่กันไปด้วย

หนังสือ “คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127” เล่มนี้ เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย พิมพ์ครั้งที่ 7 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 ปกแข็ง สันโค้ง จำนวนหน้า 534 หน้า ราคาปก 500 บาท ขนาด 18.5x26 เซนติเมตร จัดพิมพ์และจำหน่าย โดย สำนักพิมพ์วิญญูชน

เนื้อหาหลักของหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 “หลักกฎหมายอาญาทั่วไป” และส่วนที่ 2 “คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เรียงมาตรา”

ส่วนที่ 1 หลักกฎหมายอาญาทั่วไป ผู้เขียนได้แบ่งการดำเนินเรื่องออกเป็น 8 บท ได้แก่ (1) ข้อความทั่วไป (2) วิชาเกี่ยวกับกฎหมายอาญา (3) ต้นเหตุแห่งการกระทำผิด (4) เหตุที่ทำให้กฎหมายอาญาชอบด้วยเหตุผล (5) สำนักกฎหมายอาญา (6) การแบ่งชนิดแห่งความผิด (7) การใช้กฎหมายอาญา และ (8) การวินิจฉัยปัญหาคดีอาญา

ส่วนที่ 2 คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เรียงมาตรา ผู้เขียนได้ดำเนินเรื่องโดยเรียงตามบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาค

² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1, หน้า 1.

³ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 3 บัญญัติว่า “ประมวลกฎหมายอาญาทำโดยพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นไป”

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 95 ฉบับพิเศษ หน้า 1 วันที่ 15 พฤศจิกายน 2499

⁵ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 4 บัญญัติว่า “เมื่อประมวลกฎหมายอาญาได้ใช้บังคับแล้ว ให้ยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา”

⁶ คณพล จันทน์หอม, “เหตุใดหลักการในกฎหมายลักษณะอาญา รตนโกสินทรศก 127 จึงทันสมัยข้ามศตวรรษ?”, ใน กฎหมายลักษณะอาญา รตนโกสินทรศก 127, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 2.

ได้แก่ (1) ภาควาด้วยข้อบังคับต่าง ๆ และ (2) ภาควาด้วยลักษณะความผิด โดยในภาควานี้ได้แบ่งออกเป็น 11 ส่วน ได้แก่ (1) ลักษณะความผิดประทุษร้ายต่อพระเจ้าอยู่หัวและพระราชอาณาจักร (2) ความผิดอันเกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง (3) ความผิดที่กระทำให้เสื่อมเสียความยุติธรรม (4) ความผิดต่อศาสนา (5) ความผิดที่กระทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลและทรัพย์สิน (6) ความผิดที่กระทำอนาจาร (7) ความผิดที่ประทุษร้ายแก่ชีวิตและร่างกาย (8) ความผิดที่กระทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพและชื่อเสียง (9) ความผิดที่ประทุษร้ายแก่ทรัพย์สิน (10) ความผิดที่เป็นลหุโทษ และ (11) ความผิดที่เกี่ยวแก่ห้างหุ้นส่วนบริษัทสมาคมและมูลนิธิ

จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้คือ ก่อนที่ผู้เขียนจะอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เรียงมาตรา ผู้เขียนได้กล่าวถึงหลักทั่วไปของกฎหมายอาญาโดยสังเขปก่อน ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงหลักการพื้นฐานของกฎหมายอาญา เป็นต้นว่า ความหมายของกฎหมายอาญา วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญา สำนักกฎหมายอาญา ชนิดของความผิดอาญา การวินิจฉัยปัญหาคดีอาญา ฯลฯ

นอกจากนี้ ในส่วนของคำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เรียงมาตรา ผู้เขียนได้อธิบายบทบัญญัติแต่ละมาตราด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย มีการจัดระบบความคิดในการถ่ายทอดที่ดีโดยแบ่งการอธิบายออกเป็นข้อ ๆ และตอนท้ายของการอธิบายบทบัญญัติในแต่ละมาตรา ผู้เขียนยังได้นำเสนอให้เห็นถึงคำพิพากษาของศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติมาตรานั้น ๆ อีกด้วย

โดยภาพรวมแล้ว หนังสือ “คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127” เล่มนี้ ผู้เขียนได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เป็นระบบ เหมาะสำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกฎหมายอาญาทั้งในอดีต (กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127) และในปัจจุบัน (ประมวลกฎหมายอาญา) เป็นอย่างดี